

GOVERNERJI SO SI SKOČILI V LASE RADI PROHIBICIJE.

Wisconsinški guvernir je zatrdil, da ne sodi osemnajsti amandma v ustavo; vprašanje spada v po-
litijsko področje.

PINCHOT-COOLIDGEV SPOR GLAVNI PREDMET NA TAJNI SEJI.

West Baden, Ind. — Pinchot-Coolidgev spor je bil glavni predmet guvernirskih konferenc in je potisnil vse druge programe točke v ozadje.

Da bi ljudstvo ne vedelo, kaj se godi na tej konferenci, so dali guvernirji močno zastrašiti hotel v katerem so zborovali. Potem so odločili vrhunj suknje ter se lotili svojega dela. Nekateri govorniki so se tako razvneli, da jih je bilo čuti malena po celotni hotelu.

Neki stražnik je uradni zatrdil, da ni izganje povzročilo tistega hudega besednega lajanja med guvernirji.

Ali neki vdelečene guvernirke konferenc je prišel in zborovalne sobe, da se malo ohladi, ter dejal, da je bilo prohibicijsko vprašanje glavni predmet guvernirskemu prenehanju in prepiranju.

Zgovornost zborniških guvernirjev je trajala in se razlegala po hotelovih hodnikih in vežah več ur. Prepričal se je prišel, bržko je redar dognal, da so sami upravičeni v zborovalni sobi, in da si guvernirji lahko povedo, karkoli hočejo, kajti sklenjeno je bilo, da ne pride nobena lagoverljiva beseda v javnost.

Potem se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

On se je dvignil coloradski guvernir William B. Sweet, tor predstavljal svoj amandma, ki je bil sklenjen v javnosti.

Pragled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Guvernirji, ki konfirirajo v Indiani, so si skočili v lasa radi prohibicije.

Veliko podkupovanje zvisanih prohibicijskih agentov odkrito v New Yorku.

Legionarji so sklenili kompromis s kukukskimi.

"Kriminalni sodniki" zastavljali v senquintinski kazni.

Cene živil zopet narastle v mnogih mestih.

Inozemstvo.

Nemški diktator Stresemann je popustil napram delavski vladi na Saksonskem. Vojaški komisar odločil se je Bavarsko.

Angleži in Rusi ustanovili veliko družbo za izvažanje in prodaje ruskega žita.

Argentinska vlada je uderila po ameriških mesarskih kraljih.

Emancipacija turške žene je popolna.

Upor moštva na avstralski bojni ladji.

PODKUPLJENI PROHIBICIJSKI AGENTJE.

Zvezna oblast se razkrila velikansko zaroto in aretirala njene glavne kolovodje.

VNO KAKOR MILJON DOLARJEV SO PLADALI PIVOVARNAVI SVETNI AGENTOM.

New York, N. Y. — Zvezni agentje so aretirali enajst kolovodil v največji alkoholni zaroti, kar jih je še bilo razkrito, odkar je bila ustanovljena zvezna prohibicija.

Med aretirani je šest pivovarstev. Prijel je tudi Harry Foley, ki je bil svojčas tajnik zveznega senatorja Edwarda iz države New Jersey.

Zvezni pravdnik Hayward je rekel, da so pivovarstvi plačali več kakor milijon dolarjev svetnim agentom in raznim posredovalcem v teku zadnjega leta.

Obenem je vložil štiriinpetdeset tožb na zveznem sodišču proti salonom, ki so obdolženi, da so kršili prohibicijsko postavo.

Pogon na newjerseyske pivovarstve je skoro gotovo razsejal aktivnost in zagotovitost glede tega, odkod prihaja toliko protipostavne piva v New York in njegovo okolico. Newyorški met je bil kar preplavljen s predprohibicijskim pivom.

Med aretirani so: Major Herbert Katz, ki je tajnik pivovarne Paterson Brewing & Malting Co., Paterson; pivovarniški podpredsednik Edward Butler iz Elizabeth; Harry Tuller iz New Jersey; George Seebert iz Elizabeth; Theodore L. Goldman in Theodore I. Schwartz iz Brooklyna.

Nadalje skladiščar Samuel Elfbain iz New Yorka; prohibicijski agent Henry Greenfield, William Nathan iz Hobokena in dr. Leo Zaackoff iz Manhattan sta bila aretirana posebej. Obdolžena sta, da sta se dala podkupiti za izpreminjanje industrijskega alkohola v žganje.

Aretirani so bili v hotelu Pennsylvania, odkoder so jih odpeljali pred zveznega komisarja Boyla v zvezno hišo.

Polkovnik Hayward je dejal, da se je zarota pričela več kakor pred enim letom, ko so se jeli newjerseyske pivovarstvi boriti proti temu, da bi pennsylvanski pivovarstvi dovažali in utihotapljali pravo pivo preko New Jersey v New York.

Podkupnja je bila najprej poudarjena newjerseyskima zveznima prohibicijskima agentoma Samu Grillo in Williamu Dunniganu. Ta sta to stvar javila svojim pristojnikom. Še dva druga agenta so se izpustila v tozadevna preganjanja ter potem izdala celotno zadevo zveznim oblastim.

Vask teden so plačali \$4.000 podkupnine, da je prišlo newjerseysko pivo v New York, kakor so povedali najeti agentje.

KJERKOLI SE POJAVI VERSKO VPRAŠANJE, NASTANE PREPIR.

Ko je konvencija Ameriške legije sklenila obsojiti kukuksvoštvo, ne da bi ga imenovala, se je pojavila versko vprašanje.

KENDRICKOVA REZOLUCIJA NAPELJEVA PROTI KUKLUK- SOM, PORAZENA.

San Francisco, Cal. — Kukuksvoško vprašanje je, kakor smo poročali že večkrat, potegnilo letošnjo konvencijo Ameriške legije v vrtnice silnega hrupa, vika in krika. Pesti so padale. Prvo se letala vsakršnem. Versko vprašanje se je pojavilo, in nastal je vseplošen prepri.

Ko so dali verski fanatiki, med katerimi so se posebno odlikovali katoličanje, svoji ogorčenosti in jezi duška, je prišla konvencija do zaključka, da je najbolje, če se delegatje pomirijo in pobotajo. In tako je bila potem sprejeta rezolucija, je kateri obsoja Ameriške legije kukuksvoštvo, ne da bi bila imenovana kukuksvoška organizacija.

Prepir radi kukuksvoštva je bil eden najhujših, kar jih je še doživela Ameriška legija na svojih konvencijah.

C. W. Kendrick iz Californije je vodil vse radikalnejše in protikukuksvoške sile, ki so se oglašale za to, da bi naj legija sklenila kukuksvoško organizacijo se nasprotujejo načel, za katerih je bil ustanovljen ameriški narod.

Kendrickova rezolucija pa je bila porazena s 815 proti 142 glasovom. Delegatje iz držav Massachusetts, Connecticut in Iowa so podpirali Kendricka.

Prispevek, ki ga je pripravil delegat Whitney iz Oklahome in v katerem je zahteval, naj se legija pravni ne vmešava v kukuksvoško organizacijo, je bila zavrnjena s pretežno večino.

"Čast, ko se ni legija brigala za to vprašanje, so misli," je dejal Kendrick iz Californije, ki je po poročilu resolucijskega odbora polkovnika Thomasa W. Millera, dobil besedo.

Rekli, da ne mara zanesti verskega vprašanja na konvencijo, in sklicujejo se na dejstvo, da ni bil William Deegan iz New Yorka izvoljen za narodnega vrhovnega poveljnika Ameriške legije lanske leto v New Orleansu, ker je bil v pretečni cerkveni zvezi, se je Kendrick s svojo zgovornostjo in vnetostjo potegoval za "versko svobodo".

Zvečer je bilo čuti še vedno odmeve podnevnega boja in prepira na raznih posamičnih razgovorih, na katerih je šlo za to, koga si delegatje izberejo za prihodnjega narodnega poveljnika.

Verski stiki raznih kandidatov so igrali veliko vlogo na teh razgovorih.

Voditelji so se izrazili, da se je bati razsula Ameriške legije, ker je preveč verskih prepri med delegati. Vse se pa pull za vodstvo Ameriške legije. Verske sekte izražajo največjo vlogo. Katoliški delegatje bi menda najraje videli, da bi se Ameriška legija priklonila organizaciji Kolumbovih vitezo.

Med delegati je kar šest političnih in verskih taborov. Vsek izmed teh bi bil rad na krmlju Ameriške legije.

Kolikor se da reči sedaj, bo najbrž dobil največ glasov na prvem glasovanju James A. Drinn iz D. C.

Polkovnik Joe Thompson se ne bo potegoval za nominacijo, niti ne dovolji, da bi prišlo njegovo ime na nominacijo, ker so se pennsylvanski delegatje razcepili radi verskega vprašanja.

Predsednik Ameriške delavske federacije je tudi govoril na konvenciji ter obljubil delavsko pomoč v boju za vojaški bonus.

Poročilo odeska za amerikanizacijo je zahtevalo izključitev vseh inozemcev, ki niso upravičeni do državljanstva, nadalje prekinjanje priseljevanja za dobo petih let, kakor bi naj sledil izbirni sistem, in končno se je oglašalo tudi za prepoved otroškega dela izpod 15. leta.

ČRNE ŽIVIL RASTEJO IN IN RASTEJO.

Washington, D. C. — Biro za delavsko statistiko zopet beleži naraščanje cen živil v trgovinah na drobno. Od 15. avgusta do 15. septembra so cene poskočile povprečno za dva odstotka v enaindesetih mestih. Najbolj so se živila podražila v Clevelandu, O., namreč za 11 odstotkov, najmanj pa v Seattleu za tri odstotke.

Druge večja mesta z naraščajočimi cenami so: Chicago, Buffalo, Cincinnati, Columbus (O.), Dallas, Detroit, Kansas City, Milwaukee, Minneapolis, Saint Paul, New York, Denver, Indianapolis, Philadelphia, Portland, (Ore.), in Washington.

STAVKA JETNIKOV.

Trinajstdeset "kriminalnih sindikalistov" v San Quantinu je odprlo celo vladno barbarsko razmerje.

San Quantin, Cal. — (Federated Press.) — Trinajstdeset jetnikov v kukuksvoški delavski kampanji, ki so bili obsojeni v zapor radi krivdarskega proti "kriminalnemu sindikalizmu", je zastavilo v znak protesta proti brutalnemu postopanju napram sojetniku J. B. Childsu, katerega so jetniški pazniki silili delati preko njegove moči.

To je že četrta stavka jetnikov v San Quantinu in varok je isti: nečloveško priganjanje jetniških robov v jutni tovarni. Ta tovarna je prava pekarska kuhinja, ki pomeni gotovo smrt jetnikov v slučaju požara in jim kvari zdravje s strupenimi plini. Ali nekako se bi se pretalo, če na bi pazniki priganjali jetnikov, da se morajo zadržati med obliki, ki so vsi v razli. Ubogi ljudje morajo tekmovali pri delu na življenje in smrt in so napol mrtvi po končanem delu.

Jeda je že davno prenapolnjena in dovolj je delavcev, zato je vsako priganjanje nepotrebno. Jetniki pronočujejo stisnjeni v celice; kjer je prostor za dva, so štiri, in kjer zakon dovoljuje le pet jetnikov, jih spi dvajset. Najbolj trpe "kriminalni sindikalisti", katerih je zdaj 75, dasi niso storili nobenega zločina, razen da so člani industrijske unije.

Stavkarji so zdaj zaprti v temnih celicah in dobe le enkrat na dan malo suhega kruha in vode.

RODILA JE PRV 15 DNI.

Delavska je potovala iz New Yorka v Louisiano, da se vpiše delavsko univerzo.

Littleville, La. — (Fed. Press.) — Živ dokaz poštenosti in hrepnenja po izobrazbi v delavski šoli je Ida Weissman, ki je prišla v delavsko kooperativno kolonijo Idaho po iz New Yorka z namenom, da vstopi v prvo delavsko univerzo v omenjeni koloniji. Miss Weissman, življa po pokliu, je potovala 15 dni in prehodila skoro pol kontinenta, le tuptam so jo turisti povabili, da je prisleda na avtomobil.

Med potjo je dobro opazovala delavske razmere. V alabamski bombalni tovarni je videla moč, ki dela že 14 let na enem mestu in dobiva le deset dolgtrjev tedenske plače. Delavci v teh tovarnah gredo po 72 ur v tednu. Miss Weissman je članica unije živil v newyorškem mestu. Ko je štela v časopisu o otvoritvi prve delavske univerze v Ameriki, se je takoj odločila, da gre tja, čeprav ni imela denarja za vožnjo. Sklenila je, da gre pač.

ČE TE UDARI TAŠOA PO GLAVI VSEKIRO, JE NE SMEŠ PO- TEM PRESTAVITI.

Pittsburgh, Pa. — Če te tvoja taša udari s sekira po glavi, je potem nikakor ne smeš pretepeti za to. Evgen Blakely je bil obtožen, da je pretepel svojo tačo, ko ga je ta udarila v sekira po glavi v sporu radi ene same koke. Blakelyja je sodnik poslal v jelo.

Nemški diktator je pričel popuščati.

Stresemann, boječ se generalne stavke in civilne vojne, išče kompromis s delavskima vladama na Saksonskem in v Thuringiji. Diplomatski odnosi med Bavarsko in Saksonsko so pretrgani. Saksonski delavci so zaenkrat zmagali in poslali svoje rdeče stotnike na bavarsko mejo. Živelni nemiri se nadaljujejo.

Berlin, 19. okt. — Berlinska vlada je danes odpoklicala vojaškega komisarja za Bavarsko generala Lousowa, ki ni mogel podvreči bavarskega diktatorja Kahra orednji diktaturi v Berlinu. S tem korakom se je razširil prepad med Bavarsko in centralno vlado v Berlinu.

Berlin, 19. okt. — Diplomatski odnosi med Bavarsko in Saksonsko so bili včeraj pretrgani. Bavarski diktator Kahr je poslal saksonskega poslanika domov, rekoč, da ne sme imeti več nobenih stikov z rdečo vlado v Dresdenu. Bavarski poslanik v Berlinu, ki obenem zastopa bavarske interese v Saški, je prejel navodila iz Monakova, naj preneha s svojimi posli na Saksonskem. Tako sta dve državi nemške republike, predstavljaljoči dva ekstremna skrajna desne in skrajno levice, prekinili zvezo.

Berlin, 19. okt. — Diktator Stresemann je v strahu pred civilno vojno jel popuščati napram Saksonski in zdaj išče kompromis s socialistično-komunistično vlado v Dresdenu.

Delavska saksonska vlada je zaenkrat smagala v konfliktu s Berlinom. Ultimatum generala Muellerja, da morajo biti proletarske stotnije v Saksonski razpuščene v 24 urah, je postal razkaz o politični brezskrbnosti reaktata. Bataljoni narodne garde iz Prusije, ki imajo razorožili saksonsko rdečo armado, so prišli v Chemnitz, Zwickau in Plauen, toda z operacijami niso pričeli.

Stresemannov kabinet, ki je včeraj prenehal zborovati, se je odločil, da zaenkrat podaka s oboroženo akcijo proti Saksoncem in Stresemann je sredi brozjavil generalu Muellerju, naj čaka drugega povelja in četo narodne garde naj uporabi le v slučaju, če bo napaden; ofenzive pa ne sme začeti.

Trije faktorji so vplivali na diktatorja, da je odgodil vojno s Saško. Voditelji socialistične stranke zahtevajo umaknitev izjemnega stanja. Socialistične strokovne unije so včeraj zaključile, da začno generalni strijk, ako narodna garda napada saksonske rdeče stotnije. Tretji faktor pa je Poincare, ki se vedno zahteva nemogoče pogoje s ozirom na rešitev zamotanilnih zadev v Porurju.

Diktator Stresemann je med dvema ognjema. Rad bi ohranil edinstvo Nemčije in preprečil civilno vojno, ne more pa ustreči monarhistom in kapitalistom na eni in delavcem na drugi strani.

Saški kapitalisti bombardirajo Berlin z zahtevami in apeli, naj vlada hitro pošlje armado in reši njihovo industrijo konfiskacije. Po Berlinu krojijo tartarske vesti, da socialisti in komunisti na Saksonskem in Thuringiji osvajačo tovarne in da so ujeli več industrije, katere drže kot talce. Mnogo kapitalistov je pobegnilo na Bavarsko, kjer apelirajo na diktatorja Kahra, naj pošlje svoje monarhistične čete na Saksonsko.

Dresden, Saksonska, 19. okt. — Delavska saksonska vlada je sklenila, da bo sama šivala republiško konstitucijo svoje države in zavarovala svoje južne meje pred bavarskimi monarhisti in fakli. V to svrhu so proletarske stotnije zasedle strateškega postojanke ob bavarski meji.

400 GLADOVNIH STAVKARJEV V DUBLINU.

Dublin, 19. okt. — Gladovna stavka zaprtih republikanov se ni generalna. Okrog 400 jetnikov v dveh ječah se posti že tretji dan. Eamon de Valera, "predsednik irske republike", ki je zaprt v Arbour Hillu, se ni opustil ječi.

RUSKO-ANGLEŠKI TRUST.

V Londonu se je ustanovila družba, ki bo izvažala in prodajala rusko žito.

London, 19. okt. — Tu se je ustanovila rusko-angleška družba za izvažanje in razpeditanje ruskega žita. Enaki številci Rusov in Angležev tvorita trust. Na angleški strani je Britsko kooperativno veletrgovniško društvo, dve trditvi trgovcev s žitom in Furness Withy Co.; na ruski strani je pa Centrosojuz in rusne kooperativne eksportne družbe.

Na celotno novo kombinacijo so štirje Rusi in štirje Angleži. Vodilne angleške banke so obljubile \$4.500.000 posojila. Namen trusta je, financirati izvoz ruske pšenice in drugega žita in ga prodajati v Veliki Britaniji, Franciji, Italiji in južni Evropi. Dohitek pojde za tovarniške izdelke in drugi material, katerega Rusije najbolj potrebuje. Poroča se, da ima Sovjetska Rusija letos dva milijona ton (okrog 70 milijonov bušlov) same pšenice za izvoz na tuj.

Katoliški evange- lizem v Angliji.

Aretirani so bili na obtožbo po-
silstva 12-letno deklico.

Oakland, Cal. — W. A. Goodwin, znan tudi kot "triprsta Jack", navdušen evangelist in protiradikalni agitator, ki je prišel semkaj s Severozapada z namenom, da bo vodil kampanjo proti I. W. W. in drugim radikalnim delavskim organizacijam, je bil aretiran 19. oktobra na obtožbo, da je posilil 12-letno deklico v Chehalisu, Wash. Zaporno povelje, ki prišlo v roke tujakinsemu serifu, kateri je potem izvršil aretacijo, je podpirala mati gloričljive deklice.

Goodwin je bil več let v službi lantih baronov na Severozapadu, kjer je vodil propagando nasilja proti delavskim organizacijam, opravljal službo delavskega špijona in hujskati patriote na podlag delavskih tovarn. Bil je socialist in njegova najbolj priljubljena fraza je bila, da so socialisti "ubijali morala in družinskih vezi".

Mehički predsednik Obregon odstopi?

Mexico City, 19. okt. — Iz dobro informiranih krogov se poroča, da predsednik Obregon kmalu poda ostavko. Obregon se zdaj nahaja v zdravilišču v državi Jalisco, kamor je pred par dnevi povabil člani kabineta na izredno sejo, ki se vrši jutri. Vsek ostavke, če pride, bo Obregonovo slabo zdravje.

Argentina udarila ameriške mesarske kralje.

Buenos Aires, Arg., 19. okt. — Ameriški in angleški mesarski magnetje so informirali argentinske oblasti, da bodo morali prenehati s obratovanjem svojih klavne v Argentini, ako ostane v veljavi nov zakon, ki je zanje zelo škodljiv. Zakon določa, da morajo velemesarji plačati enako ceno za klavno govejo živino vseh vrst. Doslej so imeli tuji mesarski interesi tri cene za argentinsko živino na škodo živinorejcev.

VRME.

Chicago in okolice: V nedeljo jasno. Lahki severozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 45, najnižja 40. Sonce izide ob 6:08, zaide ob 5:01.

PROSVETA

GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena glasilov po dogovoru. Naklada se ne vrne.

Naklada: Zlatinska delava (vredn. 20.00) 25.00 na leto, 25.00 na pol leta, 12.50 na tri mesece; Chicago 25.00 na leto, 12.50 na pol leta, 6.25 na tri mesece, in na izposojnino 25.00.

Naslov na vso, kar ima slika s listom

"PROSVETA"

2887-20 So. Lawrence Avenue, Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slavonic National Benefit Society.

Owned by the Slavonic National Benefit Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada 25 per year; Chicago 25.00, and foreign countries 25.00 per year.

"MEMBER OF THE PROTESTANT PRESS"

Datum v obljubi u. pr. (Nov. 20-22) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem davcom potrdila naročila. Prosveta je pravilna, da se vam ne ustavi list.

JEKLARSKIM DELAVCEM!

V kratkem pričnemo zopet organizirati jeklarke delavce. Tako je soditi po izjavi William Hannon, tajnika narodnih in mednarodnih unij v jeklarški industriji. Unije bodo dovolile približno milijon dolarjev, da se izvede organizatorično delo.

Jeklarški delavci so silno trpeli v zadnji stavki. Jeklarški trust in drugi jeklarški podjetniki so osredotočili vso svojo gospodarsko in politično moč, da so porazili delavce v jeklarški in železarski stavki. Poslužili so stare metode, da zagospodarijo nad delavci. Izkušnje preteklih let so učile jeklarke in železarske delavce, ako so delavci premagani v stavki, da je med njimi za več let ubita vsaka misel za organiziranje. Podjetniki so pač prepsali zadnje desetletje in niso opazili, da je med delavce prišla velika sprememba.

V prejšnjih časih so delavci mislili, ako so bili poraženi v stavki in so se šele organizirali, da je vsak odpor proti podjetniški samopašnosti zastoj. Rekli so: Kaj nam pomaga organizacija, ako se organiziramo in zastavkamo, smo vseeno poraženi in vrniti se moramo na delo pod stari pogoji.

Ampak zadnjih deset let je med delavske plasti veliko bolj na široko prodrlo spoznanje, da ne more vsaka bitka med podjetniki in delavci končati z zmago. Delavstvo mora pač računati z zmagami in porazi, pod nobenim pogojem pa ne sme zapustiti svoje organizacije, kajti če kaj takega stori, je res poraženo tako, da ne more več let misliti na resen odpor proti podjetniški samovolji in diktaturi.

V zadnji stavki so zmagali res jeklarški podjetniki, ali bila je prava Pirova zmaga. Dasi ravno so bili delavci po stavki razorganizirani in ni bilo misliti na resen in skupen odpor, so bili nekateri jeklarški podjetniki vseeno prisiljeni uvesti osemurni delavnik. Zmaga jeklarških podjetnikov ni bila tako sijajna, kot so si domišljevali. Za jeklarke delavce je pa dokaz, ako bi se nikdar ne poskušali organizirati, da bi še zdaj povsod delali v dveh delovnih časih po dvanajst ur. Pridobitev sicer ni velika, ampak vseeno tudi ta majhna pridobitev pokazuje in uči, da brez organizacije ne morejo delavci kaj doseči.

Zdaj prihaja zopet klic za organiziranje jeklarških delavcev. Nekateri jeklarški delavci so ostali ves čas zvesti svoji organizaciji, medtem ko so jo zapustili, ker ni bilo precej takega uspeha, kot so ga pričakovali, ali kakršnega so nekateri neizkušeni organizatorji obljubovali, ki niso imeli izkušenj za sabo ali ki so bolj površno študirali zgodovino delavskih bojev ali, ki so bili sami tako navdušeni, da so mislili, da s prvimi mahljajem pade najmočnejši hrast. Ta neuspeh jih je začasno oplašil, kakor se ustraši človek, ki se uči plavati, ko mu nepričakovano zmanjkajo tla pod nogami, ko se nahaja v vodi.

Tudi na te jeklarke delavce prihaja zdaj klic že organiziranih tovarišev, da se zopet pridružijo organizaciji.

Organizacija je lahko uspešna, ako pristopijo vanjo vsi delavci ene industrije s prepričanjem, da je delavska strokovna organizacija zanje ščit za obrambo in napad. Ta organizacija se mora združiti z delavskimi strokovnimi organizacijami drugih industrij v centralni organizaciji, da ima podporo vsega strokovno organiziranega delavstva, kadar jo potrebuje. Uspehi in neuspehi organizacije so pa v glavnem odvisni le od prepričanja članstva. Članstvo se mora v svojem arcu zavedati, da je brez organizacije igračka v rokah grabežljivih podjetnikov. Le organizacija daje delavstvu tisto moč, ki je potrebna, da delavstvo ustvarja zase in za svoje potomce boljše življenske razmere. Ako je članstvo prežeto s takim duhom, tedaj ostane zvesto svoji organizaciji ne glede na to, kakšen je začasen izid bojev s podjetniki.

Zdaj prihaja zopet prilika, da jeklarški in železarski delavci pojačajo svoje vrste. Noben jeklarški in železarski delavec naj ne bo gluha za klic, ki prihaja od njegovih tovarišev. Vsek jeklarški in železarski delavec naj misli, da organizacija jeklarških in železarskih delavcev ne bo popolna in ne bo kos svoji nalogi, ako on ne bo njen član in če ne bo on sodeloval v nji. Ako bo jeklarško in železarsko delavstvo tako mislilo in se po takih mislih ravno, tedaj bo organizacija jeklarških in železarskih delavcev v nekaj letih ena najmočnejših in najkrepkejših strokovnih organizacij v Ameriki, ki ne bo nikdar trepetala pred podjetniško samopašnostjo.

Ako se to zgodi, je pa odvisno od jeklarških in železarskih delavcev. Oni so svoje usode kovači!

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Malberry, Kan. — Neko društvo v Frontenacu, Kansas, ustanavlja pogrebni zavod. Jeli tak zavod potreben? Zakaj ga ustanavljajo? Zato, ker ima omenjeno društvo svojo dvorano v Frontenacu, Kansas, katere noče nihče kupiti in tako ne prinaša haska. Pri tem pozivajo člane naših SNPJ. društev k sodelovanju.

Člani nekoga društva, kar sami ustvarjajo kupca, namreč, da bodo ustanovili pogrebni zavod in na ta način porabili ali prodali svojo dvorano. Če bo dvorana ostala tako, bi morali plačevati za dvorano iz svojega žepa. Sploh je za taka postopja v današnjih razmerah, ako ni nikakih dohodkov, dvomljivo, da ne bankrotirajo. Dvorana je namreč domalega prazna, radi česar ni nikakih dohodkov, stroški so pa vendar veliki. Pogrebni zavod bi torej po mnenju nekaterih stihlil v prvi vrsti dvorani, kjer bi bil njega sedež.

Očitno bi se radi rešili dvorane s pomočjo bratov SNPJ. Na ta način bi rado društvo pridobilo par tisočakov, ki bi potem služili v agitacijo zase in na škodo SNPJ. pri pridobivanju novih članov. Ko bo nameravali pogrebni zavod ustanoviti, bo ono društvo namreč popolnoma upravičeno proglasiti ga za lastno ustanovo. Saj je bil načrt za ustanovitev pogrebnega zavoda prvotno vendar narejen na sejah tega društva in potem prenehan na seji zastavnega odbora SNPJ. Na teh sejah pa se bestajajo večina člani Slovenske narodne podporne jednote, ki so obenem tudi člani onega društva. Torej so člani obeh organizacij, za kar ni čuda, da gre stvar precej gladko.

Direktorje bodo kar naprej volili in potrdili, na volitvah pa se bodo sami priznali, da so za korist nekemu društvu. Ko bo ustanovljen pogrebni zavod v Frontenacu, Kan., potem bo neko društvo brez dolgov in še denar bo imelo, lastovalo bo svojo ustanovo pogrebnega zavoda, dobilo bo nazaj brezplačno prodano dvorano.

Ustanovitelji bodočega pogrebnega zavoda v Frontenacu, Kan., se navadno pred sejo za ustanovitev rečenega zavoda obrnejo s prošnjo na gl. nadzornika SNPJ, da on agita v "Prosveti" za bodoči pogrebni zavod. Računajo pač tako: Če bo gl. nadzornik sodeloval, bomo ostale člane lahko dobili. Brat, ki se ga to tiče, je nekoliko svoje potrebnost namram temu društvu, iz česar sklepam, da je najbrž spoznal nastavljenost past.

Kar razumeti ne smem, kako je mogoče, da so se dali prepričati tudi drugi naši voditelji, živeli v Kansasu. Bratom svetujem, da ste pazljivi in ne dajete nikakega denarja v svojo ali naše ustanove tu. Še zdaj namreč nimajo nikakega varstvenega odbora. Nihče še ni pod poročilom. Pogodbeni tiskovini tudi nimajo, da bi na podlagi teh pobirali denar za izdane delnice. Razven začasnega zapiskarja ni še nikakega uradnika. Ustavna pravila sestoji iz treh ali nekaj več točk in so tudi sestavljena tako, da jih najbrž še sami sestavitelji ne razumejo.

V "Prosveti" oglašajo, da je bila ustanovna seja dne 23. septembra. To ni res še nič ni ustanovljenega. Dalje razglajajo v "Prosveti", da bo zadostovalo za celotno podjetje \$10.000. V načrtu in zapisniku imajo oni drugače, namreč \$25.000. Tega pa očitno ne marajo povedati, da bi koga ne oplašili.

Opetovano prosim brate, da se čuvate. Ne podvezemite nikakega koraka, dokler ne dobite navodil od glavnega urada SNPJ. Glavni urad je obveščen o vsej stvari prav natančno. Ako se izplača navzočnost glavnega tajnika avstrijskega društva pri ustanovitvi pogrebnega zavoda, bi se mogoče tudi izplačalo, če pride pooblaščen zastopnik od glavnega urada SNPJ.

Zdavnaj je že čas, da v Kansasu krajevna društva Slovenske narodne podporne jednote razpuste zastavni odbor. — **Mihail Bresnik.**

LISTNICA UKREDNIŠTVA.

Malberry, Kan. — **M. B.** — Glavni urad SNPJ. nima nobenih stikov s pogrebim zavodom. To je zadrženo podjetje in bo pod kontrolo tistih društev in posameznikov, ki ga ustanove. Cela

zadeva se tiče Slovencev v Kansasu in ne drugje. Slovenci v Kansasu imajo popolno pravico sami odločati v vseh zadevah, ki se tičejo njih in ki niso v zvezi s Slovensko narodno podporno jednoto. Ako Slovenci v Kansasu žele ustanoviti zadržni pogrebni zavod, je to njih zadeva in ne zadeva glavnega urada SNPJ. kajti nobena točka v pravilih SNPJ. ne daje glavnemu uradu SNPJ. pravico, da se umeslva nepoklican v take zadeve.

Ako je želja Slovencev v Kansasu, da ustanove zadržni pogrebni zavod, ga bodo ustanovili; ako zanj ne marajo, ga bodo opustili. In če bodo Slovenci v Kansasu ustanovili svoj zadržni pogrebni zavod, ga bodo gotovo ustanovili na tak način, kot bo odločila večina. — Pozdravi!

Zgodovina angleške Delavske stranke.

(Moris Hillquit.)

Do konca sedanjega stoletja niso imeli angleški delavci nikake politične organizacije. Vselej so v strokovne organizacije, da jim te zadostujejo v boju za izboljšanje delovnih in življenskih pogojev. Da političari vplivajo na njih življenje doma in v delavnici, tega niso zapopadli. Niti mislili niso na liberalne zakone za delavstvo, da bi si pomagali k boljšemu življenju in sdravju, oziroma na njih delo, na imeli v mislih kako zavarovanje dostojnega življenja za ostale delavce ali za sličeje nezaposlenosti, bolezni, industrijskih nesrečenj, za boljše izobrazbo njih otrok. Niso mislili na to, da delavstvu nasproti na vlada, ki ima na svoji strani vojaštvo, ob vsaki priliki lahko razdere njih strokovne unije ali jih onesposobi za boje proti podjetništvu.

Ignorirali so dejstvo, da si lahko izvolijo boljše zakonodajo, katera bi imela do njih simpatije in bi zagovarjala interese njih, ki bi jo izvolili. Poslancev v zakonodajni zbor niso mogli in si ne prisadvali izvoliti.

Delavcem Anglije je zelo škodovalo naravnost viraško prepričanje v "dvostrankarski" politični sistem. V dobi več generacij so se menjavali torijci in wigojci — konservativci in liberalci — pri kontroli angleške vlade. Angleški delavci so vedno glasovali za ene ali druge pri teh strankah, prav kakor glasujejo delavci v Ameriki za demokrate ali republikance. Ko je položaj za delavstvo postal nezmožen, so sklepali priateljstvo s kandidati liberalne stranke, prav kakor se v Ameriki volilec zateka k demokraciji, če vlada za njega slabe razmere in so na krmlju republikani. Proti koncu sednjega stoletja je liberalna stranka na Angleškem, običajno stavila na glasovnico nekaj imen kandidatov iz vrst delavstva za nižjo zbornico, samo da je bolj vleklo. Bili so poznani pod imenom "liberalni delavski zastopniki", a kontrolirani so bili po liberalni stranki, in bili popolnoma neuspešni za delavstvo, ker v resnici niso zastopali delavstva. Bili so kakor nekateri kongresniki v Ameriki, ki so tudi posestniki "unijahkih kart" in jih je izvolilo delavstvo.

Napredni moške kot Kelp Hardie, rudar iz Škotske, in drugi socialisti so apelirali na angleško delavstvo skozi dolgo vrsto let, naj si ustanovi neodvisno politično delavsko stranko. Nazadnjaški delavski voditelji so te agitatorje razpili za izdajalce in ogledne ter odločno vztrajali pri trditvah, da angleško delavstvo ne more storiti kaj takega.

Led je bil končno vendar prebit. Cela vrsta štrajkov je pripomogla k temu, da je bila slednjim med vrstami delavstva organizirana neodvisna delavska stranka. Leta 1899 so angleški trade-unijonisti na kongresu sprejeli resolucijo, ki je sklicevala konferenco strokovnih unij, socialistične stranke, kooperativne zveze in druge delavske organizacije, v svrhu ukrepanja, kako naj si delavstvo zaglura boljše zastopstvo v nižji zbornici.

Naslednjega leta se je vršila konferenca v Londonu in bil je izvoljen Delavski poslanški komitej. Pet let nato je organizacija sprejela naslov "Delavska stranka".

Zelo skromen je bil začetek nove stranke. Organizacije, ki so se združile v novo stranko so imele manj kot 400 članstva leta 1900 in istega leta je glasovalo na kandidatu delavske stranke 63.000 volilcev. V nižjo poslansko

zbornico sta bila izvoljena dva delavska zastopnika. Toda ti pihi uspehi niso vzel poguma pijonirjem delavskega gibanja. Nadaljevali so z delom politične organizacije in izobrazbe med delavstvom in napredovali so leto za letom; nova stranka je rasla.

Članstvo organizacije, ki so bile združene v Delavski stranki se je podvojilo po številu že v prvih dveh letih. Leta 1907 je stranka dosegla milijon članstva, leta 1911 pa milijon in pol. Delavska stranka je štela leta 1915 že dva milijona pristavev, leta 1918 tri milijone in leta 1921 še štiri milijone.

Kakor je rasla stranka, tako je raslo število delavskih poslancev. Pri volitvah je Delavska stranka Anglije imela:

Leta:	glasov:	kandid.	izvol.
1900 *	62,498	15	2
1906	323,105	50	29
1910 jan.	505,990	78	40
1916 dec.	370,802	58	43
1918	2,244,945	361	57

Leta 1922 je angleška Delavska stranka imela pri volitvah že 4.250.000 glasov in izvoljenih je bilo vsega 143 poslancev. Pri dodatnih volitvah sta bila nato izvoljena še dva delavska poslanca. Po številu je Delavska stranka druga največja na Angleškem in je uradno priznana opozicija.

Če pade sedanja vlada, kar je vsak čas mogoče, bo posveta Delavska stranka k sestavljanju nove vlade. Če bo pa sedanja vlada preživela do prihodnjih volitev, bo pa Delavska stranka imela vedno, kar z gotovostjo računajo. Veliki angleški imperij vladan po delavstvu! Pomislimo, kaj bi to pomenilo za delavstvo, za celi svet in za Anglijo samo.

Delavska stranka je razredna stranka. Nje ogromno število pristavev in volilcev tvori delavski razred. Cilji te stranke so v glavnem za dobrobit razreda, ki produciira, in za določeno opozicijo proti razredom, ki se goje na profilih in privilegijih, to je proti podjetništvu in plemenitstvu. Toda glavni smoter Delavske stranke je vendar, da s prijateljstvom vladnih vaje v roke prične vladati pravično in enakopravno za vse ljudstvo.

Platforma Delavske stranke pri zadnjih volitvah na Angleškem je bila "za čimprejšnjo spremembo današnjega družabnega in gospodarskega reda, ki nudi nepoštene privilegije mali skupini ljudi, tlači pa večino, ter za umnejšo distribucijo dobrin, ki jih produciira delavstvo z umskim in ročnim delom."

Delavska stranka Velike Britanije je stranka socialnega napredka in političnega idealizma. Radi tega pa so nje pristasi najboljši elementi dežele. Ne le voditelji delavskih unij in kmečkih organizacij, oznanjevalci Delavske stranke so visoko naobraženi intelektualci in duševni odličnjaki.

Angleška Delavska stranka je tudi več kot navadna politična stranka. To je izobraževalna in napredna sila, najmočnejša v državi, s pomočjo 2500 krajevnih organizacijah skupin in številnih ženskih organizacij vrši neprestano kampanjo politične in družabne prosvete. Navadila je ljudi misliti o važnih socialnih problemih, med ljudstvo razširila delavsko časopisje in tisk, po vsej državi obdržala regularne shode.

Angleško delavstvo je politično osvobodeno. Prenehalo je slediti strankam njega izkoriščevalcev, prenehalo je trkati na vrata zakonodaj, prenehalo je vežariti in prosjati. Prišlo je do politične moči. Čeravno še v manjšini je v zakonodajah pridobilo pokojnino za ostarele, zavarovanje proti brezposelnosti in popolno zakonito priznanje pravic strokovnih organizacij ter nedotakljivost njih lastnine. Delavska stranka je izobrazila svoje člane v umetnosti pravega državljanstva in političnega voditeljstva. Kadar bo odbila ura za angleške delavce, da prevzamejo odgovornost vlade, bodo pripravljeni.

To je zgodba o delu in uspehih angleških delavcev. Tu je nauk za ameriške delavce, ki jih glasno poziva: "Pojdite in storite ravno tako!" Po razumnosti niso ameriški delavci manj zmogni od svojih angleških bratov in tudi v pogumnosti in drznosti jih ne presegajo angleški delavci. Zakaj bi bili torej ameriški delavci le dalje žoga starostrankarskim politikom? Zakaj bi še dalje podpirali starine nazadnjaških strank, od česar imajo samo škodo?

Kričica potreba je tu, da ustanovimo tudi v Ameriki močno politično stranko delavstva po vzgledu z Angleškega, ki bo prekosila stare stranke v par letih. Pojdimo in ustanovimo tako stranko!

Uspehi kuzbaške kolonije.

San Francisco, Cal. — "Neprijetno se za nami in uspehi trdega dela so pokazujejo. Kuzbaška kolonija pri Kemeroju si je zagotovila uspešno obratovanje."

Tako je rekel Frank Kennell, odločen mladi mož črnih oči, ki je šel iz San Franciscusa z ameriško sekcijo, da bo izdelal projekt za kuzbaško kolonijo v Sibiriji. Povrnil se je na kratek obisk domov ter se kmalu zopet vrnil nazaj. Njegova žena je knjižničarka kolonije ter je šla v Moskvo, da tam prebije jesen ter po čaka svojega soproga, da se skupaj povrne v Kemeroju.

"Približno 325 Američanov je bilo v Kemeroju, ko sem jih zapustil," je rekel Kennell. Od takrat jih je prišlo tja kakih 12 novih priseljencev. Tam je torej zdaj okoli 475 odraslih in kakih 50 otrok in žena, ki niso zaposleni pri gradnji nove kolonije. Dva eksterminiranja je za nami. Vsi tisti, ki so prišli tja z nadejo, da bodo imeli tam boljše življenje, ne da bi ga bilo treba ustvariti, in so bili takoj nezadovoljni, so nas zapustili.

"Razmere so se znatno izboljšale zlasti kar se tiče stanovanj. Zgradili smo šestnajst novih hiš, v katerih so po štiri apartmanta stanovanja. Za več drugi pa pripravljamo gradnjo. Gradnja kmetijske tovarne se tudi nadaljuje. Tatera bo enkrat naša glavna industrija. Tam bomo prežigali vse premog, dobivali iz njega razne produkte kot amolo, amonijak, benzol, analin in druge tvari, ki se črpa iz premoga.

"Severno skupino rudarjev v kuzbaškem okrožju kontroliramo mi. To je okrožje, ki more producirati eno četrtino premoga za svetovno uporabo. Ruska vlada hoče, da bi prevzeli tudi obratovanje okrožja, ki ga zdaj kontrolira Kuzmit. To bomo tudi storili, kakorhitro bomo imeli dovolj delavnih moči za obratovanje. Tovarna, ki jo imamo za produkciranje gonilne sile in pa druge mehanične delavnice so v dobrem delovnem redu, kar tudi omogoča hitrejšo razvijanje kolonije in obeta hitro rast.

"Vse neprijetnosti, ki so navzven z bivanjem v Kemeroju so prebite s trdnjo voljo priseljencev. Res je, da tam toplomer kaže večjih 60 stopinj pod ničlo, toda tam je suho podnebje in mraz ni tako težko prestati kot po kakih vlažnih krajih. Dovolj imamo jesti in dovolj oblečena. Vsi smo vsledni uslužbeni in mesečno prejemo plačo iz Moskve. Po ruskem državnem zakonu morajo vsi rudarji spadati k rudarski uniji, kateri zakon pa ni bil strogo uveljavljen do tedaj. Kljub temu se akoro vsi rudarji organizirani in okoli devedeset odstotkov priseljencev Američanov spada k komunistični stranki. Drugače pa ni napravil nikak pritisk na delavce, kakor stranke naj bodo in v Kemeroju je približno ravno tako I. W. W. istovot kot komunisti. Med člani I. W. W. in bolševistično vlado ni niti najmanjšega nesoglasja. Vsi delajo prijeteljaki za splošni blagor.

"Na poti sem sem šel skozi Petrograd in Moskvo in spoznal, da so razmere tam normalne. Posledice in nadzestne železnice, elektriciteta, kurjava in vse je v normalnem stanju v polnem obratu. V moskovskem hotelu je prav tako vse udobno opremljeno za biskovalce kot v finem evropskem ali ameriškem."

Kennell je rekel, da potrebuje, ki jih še imajo naseljenici v Kemeroju so le začasne. Jako radi bi imeli časopisje iz Amerike ter liberalne in radikalne revije in magazine. Vsek ki bi imel kako prebrano magazine in delavsko časopisje, naj bi poslal na njujorski urad 110 W. 40th St., je rekel Kennell, in na napisu naj bi napisal "Za Kemerojo". Od tam bodo poslali isto v naselje, kar bodo priseljenec z velikim veseljem sprejeli.

Književne vesti.

Izseljeniške vijesti. Službeno izdaje Generalnog izseljeničkog Komisarjata Kraljevine Srba, Hrvatov i Slovenaca u Zagrebu. Sv. VI. Cijena 20 dinara. — Knjižica, ki ima 86 strani, vsebuje razne naredbe beogradske vlade glede izseljevanja v Ameriko, tolaži ameriške naseljeniške zakone in podaja natančne statistične podatke glede izseljevanja iz Jugoslavije.

Boj s prirodo.

Prevel P. Miklavc.

(Dalje.)

"Nu, Lenica, kako se ti dopade pri nas," vprašal je Karol.

"Dobro, Karol moj. Imate krasne gride; tvoje bivališče je milo, vredba umna in priročno. Je to milo življenje."

"Lahko se vam bo tukaj privaditi," drznil sem se reči.

Lahki odhiti.

"Meni bi bilo se sedaj povsod teško privaditi," pove Lenica.

"Povsodi bi našla žalost za dobro materjo."

"Ne žali se, Helena," govori Karol. "Vas pride čez kratko k tebi sestra, dobra, blaga! Ona ovladi dneve tvojega tukajšnjega bivanja."

Helena je vpila proslina svoj pogled na brata. Bilo je v tem pogledu: "Ne govori Karol, da je!"

Karol se ni dal motiti.

"Moj prijatelj in gost Milko je moj brat. Od pradedna sva skupaj živela, prebivala, učila se, imenovala se brata; — niti on ni imel brata, niti jaz. Ti ga imaš sicer Lenika, toda smatraj tudi mojega brata za svojega. Prosim te za to, Helenica. Jaz nimam tajnosti pred njim in to naj ti je dokaz, da ga spoštujem, da ga ljubim."

Lenika je molčala. In jaz? Jaz Karlovih besed nisem razumel. Da, jasno mi je bilo to, da sem Karlov brat, ali Leniki? Brat? — Na jeziku mi je bila neprestano ta beseda, pred očmi sem jo videl v ognjenih črkah, ter mi šumelo v tistem šumu mladih, svežih a grešnih vaj.

Karol spregovori: "Vidiš, poslednje dneve matere mi nisi opisala; toliko smo imeli opraviti, toliko storiti, da te o tem še vprašati nisem bil v stanu. Povej nam to."

Pa sem se drznil tudi jaz reči: "Da, prosim vas tudi jaz za to."

Na Leniki je bilo vidno, da se premaguje. Meni se je videlo, da jo je sadrževala moja navzočnost. Hotel sem oditi. Brat in sestra sta me sadrževala.

Lenika začne: "Poslednji dnevi moje matere so ozko združene s mojo zaročitvijo. Pred dvema tednoma me mati pokliče: 'Lenika, gospod Lanjani me je poprosil za tvojo roko. Kaj pore-

šiš na to?' Jaz molčim. 'Rekel mi je, da ima tvoje privolenje. Jaz pak sem pod pogojem tvoje privolenja tvojo roko njemu obljubil.' Tukaj je potem mati rekla nekaj pohvalnih besed o Lanjani, kako da bom zamogla biti z njim srečna in več podobnega. Mati je potem zbolela. A jaz nisem bila v stanu misliti na to obljubo. Vse moje skrbi so bile potem pri materi. Pri obiskanju, ko je bila mati mi še bolna, je Lanjankova rekla moji naj bi se poročila, dokler še oni (stariši) žive; kajti življenje njih je vrlo krhko. Moja mati se je tega vrlo veselila. Turobna, kakor navadno, sem bila tudi pri zasneženju, a mati ni vedela dosti prenehavati moje lepo prihodnosti. Jaz sem se jokala. To ni nikomur bilo čudovito, — kajti tako, pravi jo, povsodi delajo. Mati nas je blagoslovila. To jo je močno pomirilo. Toda njeno telesno zboljanje trajalo je le par dni."

Tu je Lenika prenehala. Bilo je očitno, da je premišljevala, imela nadaljevati.

"A mati, ko je imela umreti, je poklicala me k sebi, pritisnila me k svojem ušesu in vtisnila hladni poljub na čelo, ter skrbno povprašala: 'Lenika, ti nimaš Lanjane na ljubi? On je tvoja bodočnost.' Jaz sem molčala. 'Ljubi ga, Lenika. Obljubi mi, da ga boš ljubila. Obljubi, da potem mirno umrem.' Na moje vzdihanje je dodala: 'Izpolni poslednjo voljo svoje umirajoče matere — obljubi mi to.' Jaz sem obljubila. 'Sedaj pa še lažje umrem', je dejala. Prišel je tudi Lanjani in njegova mati. 'Z Bogom, Bog vas obvarji — pozdravite Karola' — je vzdihnila in izpuščila dušo. Ti vidiš, Karol moj, naša mati je umrla. Tvoje ime bila je njena poslednja beseda. — In jaz? Tako v kratkem sem pa tak mnogo doživela. — Ta dva tedna sta mi bila kakor dvaletje."

"Pomisljem te, Lenika; toda potolaži se, Lanjani si je vzel za šest tednov odloga. Svabto pa potem praznujete — in tebi se na gradi vso, kar si zgrubila."

Jaz pa rečem: "To zamorete imeti ob enem kar sedaj." O Bog, koliko pomena je bilo v teh mojih besedah. Oni to niso vedeli. Oni niso znali, da je beseda 'brat' ranila moje nade, da je beseda 'zaročitev' tiste vničila in da pri pripovedanju Heleninem jaz nisem dvajset minut, marveč dvaj-

set let preživel. Oni niso čutili to. Karol se je prijateljsko nasmejalo moje besede, ter rekel: "bomo videli — mogoče", je dejal in vrnil se je v hišo.

Jaz sem malo spal. Čez sem tudi malo bil v stanu misliti, sem bil vendar prepričan v tem, da imam od tukaj odtrgati. To bo snabiti v prospek kakor tudi v prid prijatelja. Toda kolikor dalje sem premišljeval, tolikanj gotovaje se mi je videvalo, da brez žaljenja svojih prijateljev od tukaj ne morem oditi. Kaj storiti? Ne da bi vedel si pomagati, sem zaspal.

Lepo spomladansko aprilično jutro se je nasmejalo nad pramagorjemo — bil je velikonočni ponedeljek. Vstajenje iz groba — meni smrt. Smrt živemu, ako imam še na dalje tukaj ostati. A živ pokopan biti — pregrzona je ta misel!

Moj prijatelj Karol mi je istinito prinesel telegram: Moj prijatelj me kliče brez odlašanja dom. Moj prijatelj mi niso hoteli pustiti. Toda ko sem jih nagovarjal, da mi je res najbolje, da se sedaj podam od tukaj in ker se nisem dal prepovesti — so se pomirili. Moj odhod je bil sprot elegije. Podal sem roko prijatelju in Leniki, šeleš jim reče. Lenika mi je nemo podala svojo roko. Ta trenutek — deset let ...

Ne čudite se mi, bratje. Ko sem v bližini pri sebi čutil, kar sem pred tem le v sanjah mislil, ko sem hotel vjeti ideal; takrat sem moral čutili, da je daleč, najdalje od mene. To je bila moja tragedija. Ne čudite se in tudi ne smejite se mi. Jaz sem v času enega leta, trajajočega le tri dni, postal se povsem spoznam, petdeset let. Predstavljam se vam kakor mladi starec, ali stari mladenič! —

Emil Potiski je umolknil. To varilo so mu vstrajno dokazovali, da se jim pripovedka dopada. Predsednik vstane. "Zahvaljujem se ti, Milko naš, za tvoje lepe pripovedovanje. Glas, a katerim si govoril, nas zagotavlja, da je resnica, kar si govoril, ker si to povedal s čutilom. In kdor to spozna, ta to lahko zapoпада. In tako se danes ločimo: a vredno je si važnih stvari povedati, vredno jih čitati. Nu, gospoda, na dnevni red jedu bi še bil nekaj paret — a miho se ne oglasi k besedi — toraj dovolite, da mi še jaz enega prednesel!"

XXXI

In v mal' vrednostni krmi "pri belem poud" je bilo ... kaneje, to je leta 1915, zmerom se dob ... doktor Lok, s katerim smo se v drugem ... povesti nekoliko seznanili, je imel še zmerom staro željo, vsak dan se ponavljajo, ter je hodil sem k okrogli mizici v posebni sobi, kakor pred štirimi leti. Okoli njega je bilo nekaj starih, nekaj novih znancev.

"Ste li še čitali današnje večerne liste?" vpraša eden doleceev občaka suknja.

"Ne, kaj novega s bojišča?" vpraša Lok.

"Nič takega. Ali Kralj je imenovan za sodnika."

"Titulus bibendi!" se oglasi nizek modičak z zabuhlim obrazom; moral je biti človek uradne številke.

"Kralj! Zatorej je to dni včas takoj zamisljen sedel tu za mizo, kakor kloja na jezič. Getovo je že prej vedel, a ničesar povedal."

"To je, da je vedel ženska protokolja! Njegova druga žena, katero je lani takoj pol leta posmrti prve vzel, ima nekatere zveze "zgoraj", ne vem še kake," reče tretji.

"A kje je zdaj tista sestrična njegova, ki je pred štirimi leti bila še tako na glas?" vpraša prvi.

"Sestrična on ni imel nobene," popravi drugi. "Tista je bila sestrična njegove prve žene. Ni več tu. Bog ve, kod se klati. Nekod je bilo ališati, da so jo na Dunaju videli v ne prav čestni družbi."

"Ljudje so hitro pripravljeni haki ženski vzeti dobro ime. Morda pa ni res," pripomni Lok.

"Oho, to pa nekaj pomenja," se roga tretji.

"Ona bi bila imela vzeti tistega Kolodeja, ki je tudi časih prihajal pred leti. Kje je pa tisti? Ti moraš vedeti, doktor? Vidva sta bila prijatelja!"

"Najbrže ga že ni več," odgovori Lok.

"Kako to?"

"Ko je doli v slovenskem jugu počil boj, šel je tudi on doli. Spočetka sem dobil eno pismo od njega; zdaj že dolgo nobenega. Sodi, da je padel, kajti s življenjem je bil še tako prej sklenil račune."

"In s imetjem baje."

"Nekaj je še pustil, ali najved je šlo rakom zvišat po potovanjih in igrah. Vendar bi se bil še lahko opomogel, ko bi bilo mogoče govoriti z njim pametno."

"Ženske so ga izpridile," se oglasi eden.

"Sam, sam se je," priloži drugi.

"Bil je tudi s hčerko nekega kmetar zaročen, toda ona je vzela rajša nekega čisto kmetakega človeka."

"S katerim ima v treh letih že tri sine," doda doktor.

"No, če je padel doli za slovensko stvar, storil je vredno in lepo smrt, zato predlagam, da ga pijemo pol čaše na njegovo ime," konča ta razgovor starejši pivec.

Čaše zalivkijajo.

"Slavimo sklep družbe veselih. Milo se nismo samo enkrat v družbi zabavljali, veselo, javno. A minulo je vse. Bog! Vas je Slovaki sedaj tak lahko ne veseli in tolaži, kajti osoda se trudi, da bi v sebi ne bilo naš delež. A jaz vendar hočem važno razpustiti našo družbo."

"Bratje, zaslišali smo pripovedovanje našega tovariša Emila. Kaj je on začutil — ljubezen — to je prislusno mladini. Pesnik govori, da mladost brez ljubezni je rastlina brez cvetu — in on ima prav! Toda kaj sledi za njo? Za njo sledi, da mladi junak, kateri bi ves svet hotel pribojevati, ukloni konečno glavo v mehko vغدno naročje. Ideje, ki so ga navduševale, spjone, ne mučijo ga niti v smu: resnica, lepota, narod, domovina, slovečanstvo! Po zabi tudi na to, da je vedel za nje."

Pak tudi ne pozabi na pozabi O vas je govorim, da vsak pozabi. Toda povejte mi s kakim čutom ste čitali historijo Kollarja, ki je izlil žalosti svoje duše, izra-

zil vničevalna obtoževanja nasproti istemu tujemu narodu in ob čem v, baš tej le pesni opevali devo tistega naroda, a sam si vzel za ženo tajko; tuči otroke je imel za svoje rod odtujene. Ali pak si ogledite le vrste naših mož! — Koliko od njih veže večna, najsvetejša vez k razširjevalkam tujega jezika. To je jako slab vzgled. Vi rešete, da je to posebna stvar, da smo vendar ljudje sebični in krhki; znabiti izrečete še več takih fraz, a jaz jih smatram za nas nevedne. Pred nami so težki časi, veliki smotri — zasebnosti stvari ne smemo imeti. Mi se hočemo temu vstaviti. Zatorej predlagam "družbi veselih" svoj predlog, da ali živimo svobodni, neoženjeni, ali pa si isberimo za tovarišice življenja Slovanke."

Predsednik je gledal po vspehu govora. Kajti več nego enega se je pridobilo za se razširjevalke tuje govorice, več kateri že ni bil več sam svoj in potem bi sprejetje tega predloga zaželelo vsaj svoj soperativljenja, marveč tu-

di prelišanje čutil. Turobno zri predsednik na družbo. Škale njene glave v kupice vprte. Ah, kakšna neljuba prikazen, tista "veselih!"

Emil je vstal prvi. "Jaz spomem predlog in sicer prvi del lemmu — v tem smislu, da se oženim."

"Exempla trahunt" (zglej govore). Polagoma so se dvignili.

Pa so podpisali pogodbo. Ostali v tem smislu, da če se oženijo vsamejo si za soprogo Slovanke. Emil pa, da ostane prost na sv. raj. Vas je je sam povedal, da je še petdesetletnik.

Društvo se je razšlo. — Z Bogom — srečno pot življenja!

(Dalje prihodnjič.)

800 pogodb pripravljenih Lige narodov.

Ženeva, 19. okt. — Sekretarij Lige narodov poroča, da je bilo danes več ko 800 mednarodnih pogodb registriranih pri Ligi.

VELIKA TEKMA!!

Člani in prijatelji S. N. P. J., tukaj je nekaj izrednega za vas!!!

Nudi se vam ugodnost in lepa prilika, kakoršne še ni bilo v zgodovini jednote!

Sedaj imate priliko do lastnega avtomobila! Dobite lahko grafofen s slovenskimi besedami! Poljemo vam pisalni stroj s slovenskimi črkami! Dobite lahko zlato uro in verižico s jednotnim monogramom, samopojnik ali fountain pen! Dobite razne podučne in dragocene knjige! — PA VSE TO BREZPLAČNO!!! Vse, kar je treba storiti, je, da se malo potrudite za pomnožitev našega članstva. In to ni težko. S. N. P. J. je dobro poznana! Slovci povsod kot najboljša in popolnoma ter vsestransko zanesljiva organizacija, zato je lahko pridobiti bodisi rojakinjo ali rojaka, da postane njen član. Vsek se rad pridruži naši mogočni delavski zadrugi, samo če ga pravilno nagovorite ter mu malo obrazložite, kako lahko pristopi in koliko prednosti in ugodnosti ter zaščite bo deležen pri nas.

Te kampanje nismo uvedli za to, ker nam drugače ni mogoče dobiti novih članov! Naša organizacija baš sedaj najlepše napreduje in raste. SNPJ. pridobi več na novem članstvu v enem mesecu, kakor pa druge slične organizacije celo leto! Ampak vemo, da je še veliko rojakov, ki še niso v društvu. Vemo, da so vsi ti delavci in kot taki morajo imeti dobro podporno društvo. Je jih še precej, ki se na zanimajo za organizacijo, dokler so mladi in zdravi; ko pa zbole ali če jih zasede neareča in ko postanejo stari, pa je lažje milosti pri nas in postanejo naše breme. Vse te je treba poiskati, vse te podučiti in spraviti v naše vrste. Naj bodo deležni naših dobrot in naših dolžnosti.

Naši člani so bili zmeraj agilni in delavni, za to smo pa tako šljajno vspeli in zgradili tako veliko, tako mogočno organizacijo. Poznali in spoštovali so nje velike načela in plemenite ideje, pa so sanje delali neumorno in se irtvovali — vse brezplačno. In prepirani smo, da bodo delali in agitirali s isto idejnostjo, pa s večjo navdušenostjo tokrat, kajti čaka jih še posebnih nagrada v obliki raznih predmetov, ki so navedeni spodaj. Tokrat ne boste delaliastonj in se samo irtvovali, kot je bilo prej, ko je bila naša organizacija še šibka in finančno nejakaj; ter jo je bilo treba postaviti najprej na trdne noge. — SNPJ. bo kmalu dvamiljonska organizacija in je v stanu, da vam izkaže hvaležnost za vaš trud in požrtvovalnost s primerno nagrado. Toda, ker se vam ta prilika nudi samo med prvim junijem in zadnjim novembrom t. l., zato ne odlašajte, — zavijajte rokave in pojdite na delo takoj! Pošurite se in poskušajte dobiti ta krasni avtomobil!



In v slučaju, da je pri vas premalo rojakov in nimata prilike dobiti toliko članov, da bi dobili avtomobil, se potrudite za pisalni stroj ali kaj drugega. Vsek ima priliko do dobite kake nagrade, pa naj bo naselbina še tako majhna. Glavni odbor je odločil za naše kontestante sledeče nagrade:

Za pridobitev 200 novih članov—		Avtomobil (Ford Touring Car, model 1923, factory price).	
" "	100	" "	Fonograf s desetimi slovenskimi ploščami.
" "	75	" "	Veliki pisalni stroj s slovenskimi črkami.
" "	50	" "	Corona pisalni stroj (ročni) s slovenskimi črkami in pet knjig K. M.
" "	40	" "	Corona ročni pisalni stroj s slovenskimi črkami, ali pa zlato uro s verižico.
" "	30	" "	Zlato uro s jednotnim vreskom ali pa kake druge tukaj omenjene predmete iste vrednosti.
" "	25	" "	Pet knjig K. M., samopojnik (Fountain Pen), dveletna naročnina na dnevnik Prosveta in privesek za uro.
" "	20	" "	Pet knjig K. M., samopojnik in dveletna naročnina na dnevnik Prosveta.
" "	15	" "	Pet knjig K. M., celoletna naročnina na dnevnik Prosveta in samopojnik.
" "	10	" "	Pet knjig K. M. ali pa celoletna naročnina na dnevnik Prosveta in 2 knjigi K. M.
" "	5	" "	Celoletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa tri knjige K. M.
" "	3	" "	Polletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa dve knjige K. M.
" "	2	" "	Slovensko-Angleška Slovnica ali pa katerakoli knjiga K. M.

Gori navedene nagrade veljajo tudi za Mladinski oddelok, samo je treba dvojno število otrok, ali dve otroka za enega člana, da se dobi leta nagrada. Vpošteвайте to!

Te kampanje je v veljavi od 1. junija pa do 30. novembra tega leta. Nagrada se bo dobila za vse tiste nove člane in otroke, ki bodo spoznani sposobnim za sprejem v teku tega časa. Udeležbe se lahko kontesta posamezni člani in društva kot celota. Društvo je opravljeno da nagrade le, če dobi v teku tega kontesta najmanj 25 novih članov, posamezniki so pa opravičeni do katerekolikoli gori navedene nagrade, če dobe zahtevano število novih članov. Novopridobljeni člani in otroci se štejejo samo enkrat, to je, za one pristopile, katere dobi član in zahteva za njih nagrado-sam, ne more dobiti nagrade za ravnoliste člane še društvo.

Posebna ugodnost za nova društva in organizatorje! — Glavni odbor je nadalje sklenil, da vse nove društva, ki se ustanove tekom te kampanje, dobe vse poslovne knjige brezplačno. In član, ki organizira novo društvo, je opravičen do gorinavedene nagrade, če dobi potrebno število novih članov.

Bratje in sestre — HAJDI NA DELO!!! POŽURIMO SE ZA NAGRADO!!!

Med dvema stoloma.

JOSIP JURČIC.

(Koniec.)

Solze so ji prikle, a ne solze ljubezni, nego solze jese, nujljenega ženskega ponosa.

Nikolaj silno zardi, seže v žep in izvleče Lužinsko zadnje pismo.

"Motiš se ti," pravi, "če misliš, da se vračam k tebi, ker me ona neče. Prosim, beri to pismo in prepričaj se."

"Nečem nobenega pisma več od tebe," reče deklica.

"Ni od mene. Prosim te, čitaj samo to, da se prepričaš, kako mi delaš krivico! Odgovori mi potem karkoli hočeš, samo čitaj!"

Deklica vzame pismo in ga prečita.

Potem ji govori ona: "Vidiš li, da nimaš pravice sedeti tako, kakor si? Vidiš, da si ti edina, h kateri se vrača moje srce. In ko bi me ne je ona, nego ves svet na kolienih prosil ..."

"Stoj, stoj!" ga prestrije deklica s odločnostjo, kakršne ne bi bil nihče pričakoval, kdor je njeno krotkost prej poznal. Kaj si ji ti odgovoril na to pismo?"

Nič!

"Nič? Zakaj ne? Vsak človek je vanj odgovorja vreden!"

Ona ne.

"Zavoljo tega ne, ker je nestanovitna, neznančajna in kakor se še pravi, kaj ne?"

Da, tudi zaradi tega, a tudi ...

"Le stoji! No, glej! Ti njo zaničuješ, ker se je od tebe odvrnila in ji niti ne odgovarja, če te prosi odgovora. K meni pa prihaja in šeli, da bi jaz drugače ravnala, kakor ravnal sam? Ali mi ne daješ sam zgleda, kako ti moram odgovoriti? Tako ti tudi odgovorim! Enkrat za vseh — za vselej, zapomni si, in nobenkrat več mi o tem ne govori!"

Rekli to, strastno ona vstane in prime noči na mizi ter hipoma odkosi prej tjakaj postavljeni rožmarin čez sredo, da zeleni vrh pade na tla izbe.

"Vidiš tako si ti presekal živo vez med nama. Naredi, da se ta vrh prirase, če moreš. Da, krvavelo je tačas v meni, a zdaj hvala Bogu, je rana zarasla, morala je, ker sem hotela, da je!"

"To je zadnja tvoja beseda?" vpraša Nikolaj samoljko.

"Zadnja v tej stvari!" reče ona in odide ven. Nikolaj je obsedel sam. In obvezlo ga je s strašno oblastjo, nekaj kakor čut zapuščenosti, samozavest nevednosti svoje. Za njega ni tu na vso božji zemlji nobenega, nobenega ljubečega srca in ga biti ne more! To se mu je v tem hipu zdela neareča, le s smrtjo končljiva.